

Federacja na rzecz Kobiet i Planowania Rodziny
ul. Nowolipie 13/15; 00-150 Warszawa
tel./fax: 022 635 93 95; www.federa.org.pl;
e-mail federacja@federa.org.pl

CZY SPRAWOZDAWANIE SIĘ RZĄDU Z REALIZACJI USTAWY ABORCYJNEJ JEST FIKCJĄ?

Po raz kolejny rząd nie dotrzymał ustawowego terminu do przedłożenia Sejmowi sprawozdania. Art. 9 *Ustawy o planowaniu rodziny, ochronie płodu ludzkiego i warunkach dopuszczalności przerywania ciąży* wyraźnie wskazuje, że sprawozdanie za określony rok należy przedłożyć Sejmowi do dnia 31 lipca roku następnego. Dotychczasowa praktyka wskazywała na co najmniej półroczne opóźnienie (sprawozdanie składane było w grudniu lub nawet styczniu następnego roku). W przypadku bieżącego sprawozdania termin ten przesunął się o kolejne 6 miesięcy. **Zatem wtedy, kiedy do Sejmu powinno wpłynąć sprawozdanie za 2014 rok, wpłynęło to za rok 2013.**

Mamy zatem do czynienia z oczywistą fikcją. W połowie roku 2015 analizujemy działania rządu podjęte (oraz przede wszystkim niepodjęte) w roku 2013, podczas gdy minął kolejny czas, w którym miały miejsce określone okoliczności i wydarzenia (np. sprawozdanie rządu przed Komitetem CEDAW, zmiany w dostępności antykoncepcji doraźnej, rozbieżności pomiędzy danymi z Ministerstwa Zdrowia oraz NFZ w zakresie liczby zabiegów). Ustawa zaś jest realizowana wadliwie, ponieważ żadne rekomendacje dotyczące poprawy sposobu jej realizowania nie są uwzględniane.

Federacja po raz kolejny wyraża zaniepokojenie takim stanem rzeczy i wzywa rząd do terminowego wypełniania zobowiązania. Fakt znacznych opóźnień wpływa na czas rozpatrzenia przez Sejm sprawozdań, także w związku z przyjętą praktyką rozpoznawania sprawozdania przez odpowiednie komisje sejmowe. W praktyce kontrola parlamentarna realizacji Ustawy staje się fikcją. Dzieje się tak również za sprawą tego, że **sprawozdanie za rok 2012 w ogóle nie zostało rozpatrzone przez Sejm.**

Federacja po raz kolejny opracowała szczegółowy komentarz do sprawozdania. Wskazuje w nim co roku na bardzo podobne problemy. Przede wszystkim w sprawozdaniu rządowym z wykonywania Ustawy za 2013 rok po raz kolejny, pomimo wcześniejszych rekomendacji Federacji, interwencji ze strony Pełnomocniczki Rządu ds. Równego Traktowania, a także sygnałów płynących ze środowiska międzynarodowego, **zabrakło analizy skutków funkcjonowania Ustawy.** Znowu znalazły się w nim kwestie poboczne, będące domeną innych przepisów – Kodeksu Pracy czy Ustawy o pomocy społecznej oraz Ustawy o ubezpieczeniach społecznych – takie jak uprawnienia pracowników związane z rodzicielstwem czy też zasiłki. Zabrakło analizy w istotnym dla realizacji ustawy kontekście dostępu do świadczeń zdrowotnych.

W sprawozdaniu nie ma wzmianki o zjawisku turystyki aborcyjnej czy aborcji farmakologicznej, stosowanej przez kobiety w domu za pomocą środków zamówionych przez Internet a także handlu środkami poronnymi w Polsce. Zjawisko **podziemia aborcyjnego** po raz kolejny zostało uznane za nielegalne i w związku z tym niemożliwe do ujęcia w oficjalne dane. Znowu nie padła żadna deklaracja podjęcia choćby starań zbadania tego zjawiska, mimo jego nielegalności. Inne zjawiska o charakterze „pozaprawnym”, takie jak np. korupcja, są

badane – nie tylko za pomocą analizy postępowań karnych w tym zakresie. Aby to się stało potrzebna jest jednak wola działania, która skutkowałaby wypracowaniem dobrych narzędzi badawczych lub zleceniem analiz odpowiednim ośrodkom badawczym. Kolejny rok taka sytuacja nie ma miejsca.

Kwestia legalnych zabiegów przerwania ciąży wciąż nie jest analizowana i sprowadza się do podania danych liczbowych i porównania ich z rokiem ubiegłym. Nie jest analizowane to, w jaki sposób świadczenia są realizowane i czy nie należy poprawić sytuacji w tym zakresie. Dane liczbowe nie są zestawione ze zjawiskami towarzyszącymi realizacji Ustawy – takimi, jak fakt kryminalizacji nielegalnych aborcji czy powoływanie się przez lekarzy na klauzulę sumienia. Podanie liczby zabiegów w określonym województwie bez żadnych wzmianek na temat faktycznych działań rządu, które sprawiają, że zabiegi są lub nie są wykonywane jest zdaniem Federacji pustą informacją, która w żaden sposób nie spełnia wymogów rzetelnego sprawozdawania się z podjętych działań.

Ministerstwo podjęło wprawdzie w roku 2014 działania w postaci wysłania zapytania do szpitali o przypadki powoływania się na klauzulę sumienia przy zabiegu przerwania ciąży oraz skierowaniu na badania prenatalne w roku 2013. Na pytania odpowiedziało 375 szpitali, **ale Ministerstwo ujawniło treść odpowiedzi tylko w odniesieniu do 12 z nich.** Odpowiedzi te wskazują na wyraźny brak jednolitego rozumienia kwestii klauzuli sumienia. Niepokojące jest także, że nie jest znana treść odpowiedzi z 362 szpitali oraz powody braku jej udzielenia przez 31 szpitali. W sprawozdaniu sytuacja ta nie jest w żaden sposób skomentowana ani nie ma żadnej deklaracji dotyczącej podjęcia dalszych działań monitorujących stosowanie klauzuli sumienia, poprzez stworzenie i wdrożenie odpowiedniego narzędzia badawczego.

Podobnie dzieje się w kwestii dostępu do antykoncepcji. **Rząd konsekwentnie nie przedstawia żadnej analizy dostępności środków nowoczesnej antykoncepcji, nie analizuje polityki refundacyjnej, nie wyjaśnia przyczyn, dla których co do zasady antykoncepcja nie jest refundowana.** Stoi na wadliwym – zdaniem Federacji – stanowisku, że obowiązek zapewnienia swobodnego dostępu do antykoncepcji jest wypełniony. **Jesteśmy zdania, że realizacja zasady swobodnego dostępu nie może być ograniczona do faktu dopuszczenia pewnych środków do obrotu handlowego** ani nawet poprzez odpowiednie zapisy w prawie farmaceutycznym, które zapewniają dostępność wszystkich produktów leczniczych w każdej aptece. **W praktyce bowiem, środki nowoczesnej antykoncepcji są w Polsce dostępne dla świadomych ich istnienia oraz możliwości odpowiedniego stosowania, dobrze sytuowanych finansowo kobiet, które mają możliwość pozostawania pod opieką lekarza, który nie będzie ograniczał ich wyborów w tym zakresie.** Standard swobodnego dostępu powinien być zdaniem Federacji dużo wyższy. Do tego, aby go wypracować potrzebna jest jednak rzetelna analiza, której rząd ciągle nie podjął, a którą zajmują się w związku z tym organizacje pozarządowe.

Federacja przedstawiła szereg rekomendacji dla rządu, aby w sposób odpowiedni realizował ustawę, ale także rzetelniej się z jej realizacją sprawozdawał.